МАУП

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ІНСТИТУТ
імені Митрополита Київського і всієї України, Предстоятеля
Української Православної Церкви Блаженнішого Володимира
Приватного акціонерного товариства "Вищий навчальний заклад
"Міжрегіональна Академія управління персоналом"

УКРАЇНСЬКА МОВА І НАЦІЯ

Збірка наукових праць

(за матеріалами роботи круглого столу
"Українська мова та мовна політика на
сучасному етапі розвитку держави"
(9 листопада 2011 р.)

Хмельницький, 2012

УДК 811
ББК 812
З 41

Редакційна колегія:
Білий Л. Г., кандидат педагогічних наук, директор ХІ МАУП (голова ред. колегії); ***Вашеняк І. Б.***, кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри загальнонаукових та загальноосвітніх дисциплін ХІ МАУП; ***Олійник В. В.***, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри загальнонаукових та загальноосвітніх дисциплін ХІ МАУП.

Рецензенти:
Мельник Р. М., кандидат філологічних наук (Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія);
Петрушенко О. О., кандидат філологічних наук (Хмельницький економічний університет).

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
Хмельницького інституту МАУП
(протокол № 1 від 26 січня 2012 р.)

Українська мова і нація / Збірка наукових праць. – Хмельницький : Вид-во ХІ МАУП, 2012. – 102 с.

У збірці подано наукові статті за матеріалами роботи круглого столу “Українська мова та мовна політика на сучасному етапі розвитку держави”, який відбувся 9 листопада 2011 року. У наукових публікаціях порушуються актуальні мовні проблеми: роль мови в формуванні та самовираженні особистості; розвиток української мови на сучасному етапі; двомовність в Україні та ін.

Адресовано широкому колу читачів, причетних до вивчення сучасної мовної ситуації в Україні: студентам, магістрантам, викладачам вищих навчальних закладів, учням та вчителям загальноосвітніх шкіл.

За зміст статей несуть відповідальність автори. Редакційна колегія не завжди поділяє погляди авторів.

© Хмельницький інститут
Міжрегіональної Академії управління персоналом, 2012

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА…….5

Білий Л. Г.
ПОЛІТИКО-ПРАВОВИЙ СТАТУС НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕЛІТИ В ЄВРОПЕЙСЬКІЙ НАУКОВІЙ ДУМЦІ……...6

Авсієвич А. В.
ЗНАЧЕННЯ МОВИ В ЮРИДИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ…….8

Бабій Н. В.
МОВНА СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ: ІСТОРІЯ І СУЧАСНИЙ СТАН…..12

Бельська К. Ю., Українець Т. Б.
УКРАЇНСЬКА МОВА В УКРАЇНСЬКОМУ ІНТЕРНЕТІ…….17

Білик Н. В.
МОВЛЕННЄВА КУЛЬТУРА ВИКЛАДАЧА……21

Вашеняк І. Б.
СУЧАСНИЙ СТАТУС УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ……24

Вільчинська С. Б.
МОВНІ ОСОБЛИВОСТІ ВІТЧИЗНЯНОЇ РЕКЛАМИ…….27

Гріца О.
СЛЕНГ ЯК СКЛАДОВА МОЛОДІЖНОЇ СУБКУЛЬТУРИ……31

Гуменюк О. В.
ПРОБЛЕМА ДЕРЖАВНОЇ МОВИ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ…….34

Гундерук Л. М.
ФЕНОМЕН КОМУНІКАЦІЇ У СТАНОВЛЕННІ І РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ……37

Івановська Т. Б.
СУРЖИК ЯК МОВНА ПРОБЛЕМА В УКРАЇНСЬКІЙ ДЕРЖАВІ…..44

Костенко Д. В.
СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ…….47

Михайлова С. В.
УКРАЇНСЬКА МОВА ТА КУЛЬТУРА НА ТЕРИТОРІЇ АВТОНОМНОЇ РЕСПУБЛІКИ КРИМ……..54

5. Лановик Б. Д., Матисякевич З. М., Матейко Р. М. Історія України. – Тернопіль, 1995.
6. Матіяш Б. Проблеми функціонування та розвитку державної мови в Україні: 90-ті роки XX століття // Державність української мови і мовний досвід світу. – К., 2000. – С. 273.
7. Мовна політика та мовна ситуація в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу– http://forumn.kiev.ua/Forum72/72–09.html.

К. Ю. Бельська
викладач кафедри загальнонаукових
та загальноосвітніх дисциплін
Хмельницького інституту МАУП
Т. Б. Українець
викладач кафедри загальнонаукових
та загальноосвітніх дисциплін
Хмельницького інституту МАУП

УКРАЇНСЬКА МОВА В УКРАЇНСЬКОМУ ІНТЕРНЕТІ

Сьогоднішнє життя соціуму надзвичайно змінилося саме завдяки розвитку новітніх технологій, зокрема впровадженню Інтернету. Спілкування за допомогою Мережі зайняло особливе місце в суспільному житті, адже інтернет-технології допомагають у різних сферах життєдіяльності людини. Завдяки Інтернету з'явилися нові канали комунікації, виникли нові форми спілкування. Така трансформація комунікативного простору змінила найголовніший засіб людського спілкування – мову. Кожна комунікативна ситуація вимагає певної мовної поведінки, реалізації засобів, визначальних для такої ситуації. Перелік засобів кожної комунікативної ситуації – інакше стилю мови – різний. Із розвитком Інтернету спектр засобів, визначальних для кожного стилю, зазнав змін.

Для залучення україномовної аудиторії більшість провідних інтернет-кампаній організовують українські версії сайтів, формують українські інтерфейси програмних продуктів, організовують конференції, та чи справді це викликає лояльність.

Досить часто можна зустріти якісь статистичні дослідження, де говориться про зростання україномовної аудиторії, про популярність українських сайтів та насправді зміни відбуваються досить поверхнево. Розберемо все по черзі:

1. Українські сайти

Кожна поважна кампанія в Україні має українську версію сайту, причому переклад, як правило зроблений на досить пристойному рівні. Та

основна проблема криється в тому, що це все ж таки переклад. Профілююча мова – російська чи англійська, і що цікаво всі буцім вважають, що робота зроблена. А ми – користувачі буцім лояльні ?

2. Гаряча лінія та часті питання

Набираємо будь-який телефон "буцім української кампанії" і в трубку отримаємо "Алло! Добрый день. Алена слушает" Так ніби Наталка чи Оксана не може опрацювати дзвінок українською. Проте мова йде про лояльність до бренду. "Свій до свого по своє", як кажуть галичани. То яка ж вона своя?

Розділ "Часті питання" рідко перекладений українською, який українець зайде аж так далеко. В основному у нас просунуті тільки міліонники, а відповідно і мовна підтримка орієнтована саме на них.

3. Рейтинги

Цікава тенденція спостерігається при організації рейтингів, наприклад, українських блогів. Хоча б узяти Best Ukrainian Blog Awards 2009 – Жодного переможця на українській мові. Так звичайно, проголосувала більшість і дивились на суть, а не на мову. Проте який же це "конкурс українських блогів".

4. Конференції та семінари

Типовий вступ представника провідної інтернет-кампанії перед доповіддю "Добрий день! Я чудово володію українською, але доповідь я буду вести російською, щоб не задумуватись над перекладом" Вуаля! Українська інтернет-кампанія з мільйонними оборотами, серед 46 млн. населення не змогла знайти спеціаліста, який може вести доповідь українською. Так у нас кадровий голод, але ж мова йде про лояльність.

"Да мы ездили в регионы, провели мероприятие – отдача низкая, люди не готовы". Чи можливо люди не довіряють чужим? Янукович заговорив українською, щоб стати своїм – викликати у аудиторії лояльність до бренду і який результат? А провідна інтернет-кампанія, яка проводить семінари про брендінг та лояльність не вважає мовне питання приорітетним.

Промова виступаючих це сленгова російсько-англійська, інколи настільки насичена технічними термінами, що інколи розрив між аудиторією і доповідачем просто шалений.

На мою думку, представник інтернет-кампанії, який працює з населенням спочатку повинен знати мову, починаючи з чернігівсько-полтавського та галицького діалекту і до подільського суржика, щоб проникнути в душі та серця, а не закидати технічними висловами. Тоді й лояльність прийде.

5. Рекрутинг

Будучи активними на ринку праці постійно стикалися з hr-менеджерами, які пропонують роботу. Цікавий факт, в більшості випадків, знання української вимагається лише, як додатковий аргумент. Анкети

провідних нібито українських інтернет-компаній переважно російські, проте деякі не заморочуються і шлють англійські.

6. Пошукова оптимізація

В Україні практично немає seo-спеціалістів, які володіють українською. Звідси і якість українських сайтів, і рівень конкуренції між ними.

Багато компаній, що діють на території України, відмовляються надавати інформацію про свою продукцію на своїх сторінках в Інтернеті українською мовою, і роблять це лише російською мовою. Це є прямим порушення "Закону України про захист прав споживачів".

Закон України про захист прав споживачів. Стаття 19. Заборона нечесної підприємницької практики: "Підприємницька практика є такою, що вводить в оману, якщо під час пропонування продукції споживачу не надається або надається у нечіткий, незрозумілий або двозначний спосіб інформація, необхідна для здійснення свідомого вибору".

Відсутність інформації українською мовою підпадає під графу "незрозумілий".

Зауважте, що Інтернет сторінка не є обов'язковим атрибутом підприємницької діяльності. Але якщо компанія використовує Інтернет для поширення інформації про свої продукти, – то інформація про них повинна відповідати українським стандартам.

На сьогодні жоден з органів влади за цим не слідкує. В загальному, згідно статистики компанії Google та агенції Brands–and–Jingles, в українській Інтернет зоні ua, російськомовний контент переважає український:

Пошукова система "Google" (www.google.com.ua)

Головна сторінка цієї пошукової системи українською мовою не дає змоги виходити на такі служби Google, як "Новини", "Питання і відповіді", "Reader", "Пошук по книгах" і багато інших. Це означає, що ці служби не адаптовані до української мови, а з української версії їх автоматично спрямовують на російську. Також в українській версії Google трапляються помилки. Так, у меню на сайті зазначено: "Шукати сторінки українська" (тобто шукати сторінки, опубліковані українською мовою), до речі, варіант меню в російській версії – "Поиск страниц на русаком". Пошуковий ресурс Google специфічний щодо параметрів зіставлення тієї чи іншої мови, яка використовується в певній версії сайту. Так, польська версія цього порталу передбачає значно більшу кількість додаткових функцій, доступних польською мовою. І, звичайно ж, у польському Google посилань на додаткові функції іншою мовою немає. Зовсім не така ситуація, наприклад, в узбецькому варіанті пошукової системи. По-перше, тут кількість одиниць меню узбецькою мовою значно менша, ніж в українській версії, а тим паче в російській. А от назви рубрик узбецькою мовою спрямовують через гіперпосилання узбецькомовного користувача на російські ресурси.

Поштовий портал "ukr.net" (www.ukr.net)

Українська версія цього порталу, на якому розміщена найрізноманітніша інформація, представлена лише рубриками українською мовою. Частина назв рубрик в українській версії поштового порталу не відповідає нормам сучасної української літературної мови, пор.: Full HD медиацентри, Виграй GPS*навигатор, DVD плеери. Вся інша інформація – виключно російською мовою. Тут практично відсутня інформація українською мовою.

Соціальна мережа "В контакті" (vkontakte.ru)

Один із найпопулярніших російських проектів "В контакте" реалізовано і в Україні. Цей електронний ресурс належить до найбільш популярних в нашій державі й найчастіше відвідуваних (3-тє місце за відвідуваністю). Безперечно, рівень популярності цієї соціальної мережі в Україні, порівняно з Росією, значно нижчий, проте він актуальний такою мірою, що його автори на початку 2008 р. випустили українську версію. За зовнішніми ознаками українська версія адекватна російській, але це не зовсім так. Зокрема, українськомовний користувач на головній сторінці знайде інформацію українською мовою, проте здійснити, наприклад, пошук цьому користувачеві запропонують на сайті на основі російської мови. Це стосується і правил користування сайтом, а також правил надання рекламних послуг, запропонованих власниками електронного ресурсу. Відповідно українськомовний користувач, незважаючи на переклад цього російського проекту українською мовою, буде обмежений в отриманні інформації рідною мовою. Серед особливостей мови, яка репрезентована в українській версії соціальної мережі, варто зазначити, що вона відповідає літературному стандарту, проте іноді тут трапляються некодифіковані граматичні одиниці, стилістичні вади тощо (напр. "Довжина **паролю** повинна складати не менше 6 символів" – замість **пароля**; "За допомогою нотаток Ви можете **ділитися подіями** зі свого життя з друзями" – замість **ділитися враженнями про події**.

Енциклопедичний портал "Вікіпедія" (uk.wikipedia.org)

Належить до тих електронних ресурсів, які функціонують багатьма мовами, причому варіант цього енциклопедичного видання кожною мовою унікальний. Принцип реалізації вказаного проекту такий, що тут у текстовому масиві, а також у меню не трапляються вкраплення іншою мовою, бо для цього проекту використання мови іншої, ніж мова, якою ведуть сторінку, нерелевантне. Тому в українській версії "Вікіпедії" усі записи здійснено українською мовою. Оскільки це ресурс, який твориться зусиллями людей з усього світу, тут іноді бувають мовні огріхи, які будь-який користувач "Вікіпедії" може виправити. Кожна стаття на сайті "Вікіпедії" має відповідну історію – хронологію редагування матеріалу. Як засвідчує практика, майже кожна повноцінна стаття українською мовою на цьому енциклопедичному порталі чимало разів редагована. Це – показник

прагнення користувачів Інтернету як до достовірності фактичної інформації, так і до написання відповідно до норм сучасної української літературної мови. Отже, українська мова на веб-сторінках лідерів українського Інтернету представлена дуже незначною мірою. Лише на деяких із цих електронних ресурсів надають вагомого значення донесенню інформації до українськомовного користувача його мовою. Ситуація, що склалася, є додатковим аргументом того, що українська

Отже, українська мова на веб-сторінках лідерів українського Інтернету представлена дуже незначною мірою. Лише на деяких із цих електронних ресурсів надають вагомого значення донесенню інформації до українськомовного користувача його мовою. Ситуація, що склалася, є додатковим аргументом того, що українська мова в сучасному інтернет-просторі займає невідповідно низькі позиції. Вона ускладнюється різними екстралінгвальними чинниками, серед яких – активна інвазія російської мови та домінування "не українськомовного" Інтернету у веб-просторі, і потребує концептуальних підходів у сфері мовної політики щодо піднесення статусу державної мови на всіх рівнях її функціонування, зокрема й у такому важливому засобі масової комунікації, як Інтернет.

Література

1. http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1023-12
2.http://narodu.vplyv.com/2009/09/24/zakon-ukrayiny-pro-akhyst-prav-spozhyvachiv/
3. http://vplyv.com/forum/viewtopic.php?f=8&t=4

Н. В. Білик
старший викладач кафедри
загальнонаукових та загальноосвітніх дисциплін
Хмельницького інституту МАУП

МОВЛЕННЄВА КУЛЬТУРА ВИКЛАДАЧА

Мова – це складний феномен психіки людини. У відповідності до мовної поведінки можна судити про характер і здатності людини, розкривається її темперамент як особистості. А мова, як засіб мовної діяльності, виражає, уточнює й викликає думки та почуття, бере участь у запам'ятовуванні, тобто мова є носієм знання.

Одне з основних завдань педагогічних ВНЗ – це становлення особистості майбутнього викладача, бо формування педагогічних умінь і навичок починається саме під час навчання у ВНЗ. Становлення особистості молодого викладача триває далі у процесі самовиховання - насамперед у повсякденній педагогічній практиці. Одними з найважливіших навичок, які